
Spis treści

Wstęp	11
1. Przedsiębiorstwa państwowe – aspekty historyczne i teoretyczne	15
1.1. Państwo a działalność gospodarcza – rys historyczny	17
1.2. Państwo-przedsiębiorca i państwo-właściciel w myśli ekonomiczno-społecznej	22
1.2.1. Daleka historia	22
1.2.2. Od wczesnych utopii społecznych do fizjokratów	24
1.2.3. Ekonomia klasyczna	26
1.2.4. Socjalizm utopijny i ekonomia marksistowska	27
1.2.5. Ekonomia neoklasyczna i liberalna	29
1.2.6. Keynesizm	31
1.2.7. Teoria praw własności	32
1.3. Współczesne ujęcia roli państwa w gospodarce a funkcja właścicielska	34
1.3.1. Ujęcie Freda Blocka	34
1.3.2. Inne wybrane ujęcia	36
1.3.3. Podsumowanie. Problem optymalnego udziału przedsiębiorstw państwowych w gospodarce	38
1.4. Efektywność przedsiębiorstw państwowych	40
1.4.1. Wprowadzenie	40
1.4.2. Problemy metodologiczne	41
1.4.3. Efektywność przedsiębiorstw państwowych w ujęciu teoretycznym	42
1.4.3.1. Wielość i różnorodność celów	43
1.4.3.2. Ograniczona samodzielność decyzyjna	44
1.4.3.3. Miękkie ograniczenia budżetowe	45
1.4.4. Prezentacja i analiza badań empirycznych	47

1.4.4.1.	Badania potwierdzające tezę o niższej efektywności przedsiębiorstw państwowych	48
1.4.4.2.	Badania kwestionujące tezę o niższej efektywności przedsiębiorstw państwowych	50
1.4.4.3.	Analizy przeglądowe badań empirycznych	51
1.4.5.	Podsumowanie	53
2.	Przedsiębiorstwa państwowe jako przedmiot badań ekonomicznych – ramy analityczne	55
2.1.	Terminologia i definicje przedsiębiorstw państwowych	57
2.1.1.	Zróznicowanie nazw podmiotów państwowych	58
2.1.2.	Przegląd definicji przedsiębiorstw państwowych	61
2.2.	Wyodrębnienie i zdefiniowanie przedsiębiorstw państwowych	63
2.2.1.	Wprowadzenie	63
2.2.2.	Kryterium kontroli korporacyjnej państwa	65
2.2.3.	Przedsiębiorstwa państwowe a inne podmioty państwowe	68
2.2.4.	Podsumowanie. Definicje stosowane w niniejszej książce	70
2.3.	Kryteria podziału przedsiębiorstw państwowych	71
2.4.	Modele nadzoru właścicielskiego państwa	75
2.5.	Źródła danych do badań nad przedsiębiorstwami państwowymi	78
2.5.1.	Statystyki publiczne poszczególnych krajów	79
2.5.2.	Listy rankingowe największych przedsiębiorstw	80
2.5.3.	Komercyjne bazy przedsiębiorstw	81
2.5.4.	Raporty OECD	82
2.6.	Miary syntetyczne odnoszące się do sektora przedsiębiorstw państwowych	82
2.6.1.	Wskaźnik PMR-PO	83
2.6.2.	Wskaźnik CSS	84
2.6.3.	Wskaźnik IPE	85
2.7.	Wprowadzenie metodyczne do rozdziałów empirycznych (3–6)	85
3.	Sektor przedsiębiorstw państwowych w krajach wysoko rozwiniętych	89
3.1.	Sektor przedsiębiorstw państwowych w Niemczech	91
3.1.1.	Geneza i ewolucja	91
3.1.2.	Dane liczbowe i ich analiza	94
3.1.3.	Państwo jako właściciel	97
3.1.4.	Podsumowanie	99
3.2.	Sektor przedsiębiorstw państwowych we Francji	100
3.2.1.	Geneza i ewolucja	100

3.2.2.	Dane liczbowe i ich analiza	102
3.2.3.	Państwo jako właściciel	105
3.2.4.	Podsumowanie	107
3.3.	Sektor przedsiębiorstw państwowych we Włoszech	108
3.3.1.	Geneza i ewolucja	108
3.3.2.	Dane liczbowe i ich analiza	111
3.3.3.	Państwo jako właściciel	113
3.3.4.	Podsumowanie	115
3.4.	Sektor przedsiębiorstw państwowych w Norwegii	116
3.4.1.	Geneza i ewolucja	116
3.4.2.	Dane liczbowe i ich analiza	118
3.4.3.	Państwo jako właściciel	121
3.4.4.	Podsumowanie	124
3.5.	Sektor przedsiębiorstw państwowych w Stanach Zjednoczonych	125
3.5.1.	Geneza i ewolucja	125
3.5.2.	Dane liczbowe i ich analiza	127
3.5.3.	Państwo jako właściciel	129
3.5.4.	Podsumowanie	133
4.	Sektor przedsiębiorstw państwowych w krajach postsocjalistycznych	135
4.1.	Sektor przedsiębiorstw państwowych w Rosji	137
4.1.1.	Geneza i ewolucja	137
4.1.2.	Dane liczbowe i ich analiza	140
4.1.3.	Państwo jako właściciel	144
4.1.4.	Podsumowanie	147
4.2.	Sektor przedsiębiorstw państwowych w Chinach	148
4.2.1.	Geneza i ewolucja	148
4.2.2.	Dane liczbowe i ich analiza	151
4.2.3.	Państwo jako właściciel	154
4.2.4.	Podsumowanie	158
4.3.	Sektor przedsiębiorstw państwowych na Węgrzech	159
4.3.1.	Geneza i ewolucja	159
4.3.2.	Dane liczbowe i ich analiza	160
4.3.3.	Państwo jako właściciel	163
4.3.4.	Podsumowanie	165
5.	Sektor przedsiębiorstw państwowych w krajach rozwijających się	167
5.1.	Sektor przedsiębiorstw państwowych w Indiach	169
5.1.1.	Geneza i ewolucja	169

5.1.2.	Dane liczbowe i ich analiza	172
5.1.3.	Państwo jako właściciel	173
5.1.4.	Podsumowanie	176
5.2.	Sektor przedsiębiorstw państwowych w Brazylii	177
5.2.1.	Geneza i ewolucja	177
5.2.2.	Dane liczbowe i ich analiza	179
5.2.3.	Państwo jako właściciel	181
5.2.4.	Podsumowanie	183
5.3.	Sektor przedsiębiorstw państwowych w Indonezji	184
5.3.1.	Geneza i ewolucja	184
5.3.2.	Dane liczbowe i ich analiza	187
5.3.3.	Państwo jako właściciel	189
5.3.4.	Podsumowanie	191
5.4.	Sektor przedsiębiorstw państwowych w Republice Południowej Afryki ...	192
5.4.1.	Geneza i ewolucja	192
5.4.2.	Dane liczbowe i ich analiza	194
5.4.3.	Państwo jako właściciel	196
5.4.4.	Podsumowanie	198
6.	Przedsiębiorstwa państwowe w Polsce	201
6.1.	Rys historyczny – okres II Rzeczypospolitej	203
6.1.1.	Własność państwowa w II Rzeczypospolitej – krótki przegląd	203
6.1.2.	Dane liczbowe	206
6.1.3.	Relacje państwo–przedsiębiorstwa państwowe oraz efektywność przedsiębiorstw państwowych	210
6.2.	Rys historyczny – okres Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej	211
6.2.1.	Geneza i szczególne cechy socjalistycznych przedsiębiorstw państwowych	211
6.2.2.	Dane liczbowe	214
6.2.3.	Relacje państwo–przedsiębiorstwa państwowe	216
6.3.	Przedsiębiorstwa państwowe w okresie transformacji	219
6.3.1.	Początkowy okres przemian transformacyjnych	219
6.3.2.	Nadzór właścicielski państwa w latach 1996–2007	220
6.3.3.	Nadzór właścicielski państwa w latach 2008–2017	223
6.3.4.	Podsumowanie	226
6.4.	Rodzaje przedsiębiorstw państwowych w Polsce	228
6.4.1.	Przedsiębiorstwa państwowe podlegające kontroli właścicielskiej	228

6.4.2.	Przedsiębiorstwa państwowe podlegające kontroli pozawłaścielskiej	231
6.5.	Dane liczbowe dotyczące przedsiębiorstw państwowych w Polsce ...	233
6.5.1.	Dane zbiorcze dotyczące udziału przedsiębiorstw państwowych w gospodarce	233
6.5.2.	Dane dotyczące największych polskich przedsiębiorstw	235
6.5.3.	Dane dotyczące spółek notowanych na GPW w Warszawie ...	236
6.5.4.	Dane wskaźnikowe	238
6.6.	Ustawa o zasadach zarządzania mieniem państwowym	239
6.6.1.	Ogólna charakterystyka	239
6.6.2.	Zdefiniowanie szczególnych grup przedsiębiorstw państwowych	240
6.6.3.	Nadzór właścicielski państwa	242
6.6.4.	Podsumowanie i rekomendacje	245
7.	Zakres, znaczenie i kierunki przemian sektora przedsiębiorstw państwowych we współczesnych gospodarkach	249
7.1.	Zakres i znaczenie sektora przedsiębiorstw państwowych	251
7.1.1.	Wprowadzenie	251
7.1.2.	Raporty OECD	252
7.1.2.1.	Raporty z lat 2011 oraz 2014	252
7.1.2.2.	Raport z 2013 r.	257
7.1.3.	Badania własne na podstawie listy <i>Fortune Global 500</i>	260
7.1.4.	Inne opracowania	264
7.1.5.	Analiza wskaźników syntetycznych	266
7.1.5.1.	Wskaźnik PMR-PO	266
7.1.5.2.	Wskaźnik CSS	270
7.1.5.3.	Wskaźnik IPE	272
7.1.5.4.	Analiza porównawcza i podsumowanie	274
7.2.	Czynniki wpływające na zmianę roli sektora przedsiębiorstw państwowych we współczesnych gospodarkach	276
7.2.1.	Ewolucja układu sił w gospodarce światowej	276
7.2.2.	Wzrastająca rola państw narodowych po kryzysie finansowym	281
7.2.3.	Kwestia surowców energetycznych	284
7.2.4.	Zmiany w sferze zarządzania oraz w nadzorze właścicielskim państwa	286
7.2.4.1.	Zmiany w zarządzaniu	286
7.2.4.2.	Zmiany w nadzorze właścicielskim	287

8. Próba modelowego ujęcia funkcjonowania sektorów przedsiębiorstw państwowych	291
8.1. Czynniki różnicujące miejsce, znaczenie i zasady funkcjonowania sektora przedsiębiorstw państwowych w gospodarce	293
8.1.1. Geneza przedsiębiorstw państwowych	293
8.1.2. Wielkość (udział) sektora przedsiębiorstw państwowych	295
8.1.3. Funkcje sektora przedsiębiorstw państwowych w gospodarce	296
8.1.4. Zasady nadzoru właścicielskiego państwa	298
8.1.5. Uwagi końcowe	299
8.2. Funkcjonowanie przedsiębiorstw państwowych – kraje rozwinięte ...	300
8.2.1. Model anglosaski	300
8.2.2. Model kontynentalny	302
8.2.3. Model skandynawski	303
8.3. Funkcjonowanie przedsiębiorstw państwowych – kraje postsocjalistyczne	304
8.3.1. Model środkowoeuropejski	304
8.3.2. Model rosyjski	305
8.3.3. Model chiński	307
8.4. Funkcjonowanie przedsiębiorstw państwowych – kraje rozwijające się	308
8.4.1. Model większościowy	308
8.4.2. Model mniejszościowy	309
8.5. Podsumowanie	310
Zakończenie	313
Spis treści w języku angielskim	319
Bibliografia	325
Indeks	337